Felsefe Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU SOKRATES VE SOFİSTLER'İN BİLGİ VE AHLAK ANLAYIŞLARI, PLATON VE ARİSTOTELES'İN VARLIK BİLGİ VE DEĞER ANLAYIŞLARI

Sokrates, Sofistlerin (Protagoras ve Gorgias), Platon ve Aristoteles'in varlık, bilgi ve değer anlayışları.

Konu Özeti:

Sokrates veya Sofistler öncesi Yunan filozofları esas olarak aynı zamanda doğa bilimleri alanında çalışmaları olan, spekülatif-dedüktif yöntemi kullanan ve eserlerinde siyasetle, ahlakla, insanla ilgili konulara zaman zaman yer verseler de ilgileri esas olarak doğaya, varlık ve oluşa, hareket problemine yönelik olan insanlardır.

Oysa Sofistlerle ve Sokrates'le birlikte önümüze geniş ve farklı bir dünya açılmaktadır: İlginin insana, insanla ilgili olana, dine, ahlaka, siyasete, adet ve geleneklere, kültüre döndüğü ve varlıkla, fizikle, metafizikle ilgili problemlerin ikinci plana atılmıştır.

Sofistlerden Protagoras'ın ve Gorgias'ın bilgi ve ahlak anlayışları görecelidir. Bu filozoflara göre genel geçer doğru bilgi yoktur.

Sokrates ironiden ve maiotikeden oluşan yöntemiyle genel geçer doğruyu ruhlardan doğurtmaya çalışır.

Platon ve Aristoteles varlık, bilgi, değer alanında sistemli düşünce sistemi ortaya koymuşlardır.

Platon varlık ve bilgi alanında İdealar kuramından yola çıkarak düşünce sistemi ortaya koyar. Devletle ilgili görüşlerinde de İdealar kuramından yola çıkar. Devlet doğal bir kurumdur ve devleti filozoflar yönetmelidir.

Aristoteles madde-form düşüncesiyle Platon'unun İdealar kuramını eleştirmiştir. Varlıktaki değişimi dört nedenle açıklar. Ahlaki iyi orta yolu bularak mümkün hale gelir. Devlet doğal bir kurumdur ve yurttaşlarının ahlaki olgunluğu için gereklidir.

Sorular

1- İlk çağ filozofu Protagoras'ın "İnsan her şeyin ölçüsüdür." **sözünden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılır?**

A) Hakikat ve değer yargıları insanlara göre değişir.

B) Hiç bir şey yoktur; olsa da bilinemez; bilinse de başkalarına bildirilemez.

C) Değişim ve çokluk sadece hakkında kesin bilgi elde edebiliriz

D) İnsan evrende gerçekliğe sahip tek varlıktır.

E) İnsan toprak, hava, su ve ateşin meydana getirdiği bir nesnedir.

Cevap:A

2-Aristoteles'e göre "Erdem, tercihlere ilişkin bir huydur. Akıl tarafından ve aklı başında insanın tercihiyle belirlenen, bizle ilgili olarak orta olanda bulunan huydur. Bu, biri aşırılık, öteki eksiklik olan iki kötülüğün ortasıdır."

Bu parçadan erdem ile ilgili aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) Aklına gelen her şeyi yapmaktır.

B) Duygularla hareket etmektir.

C) Ölçülü olmaktır.

D) Tercihler karşısında kararsız kalmaktır.

E) Sezgilerle hareket etmektir.

Cevap:C

3- Sofistlere göre bilgi, algılayanın o andaki durumuna bağlıdır. Kişi, bir nesneyi, o anda nasıl algılıyor ise öyle bildirir. Sofistler bu nedenle bilginin, kişiye göre değiştiği sonucuna ulaşmışlardır. Birine doğru gelen şey, o kişi için doğrudur. Herkes için geçerli bir doğru yoktur. Sadece öznel düşünceler vardır.

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

A) İyiler bir çeşittir, kötüler ise çeşit çeşittir.

B) İnsan her şeyin ölçüsüdür.

C) Aklın yolu birdir.

D) Eğitim şarttır.

E) Bilim temel yol göstericidir.

Cevap: B